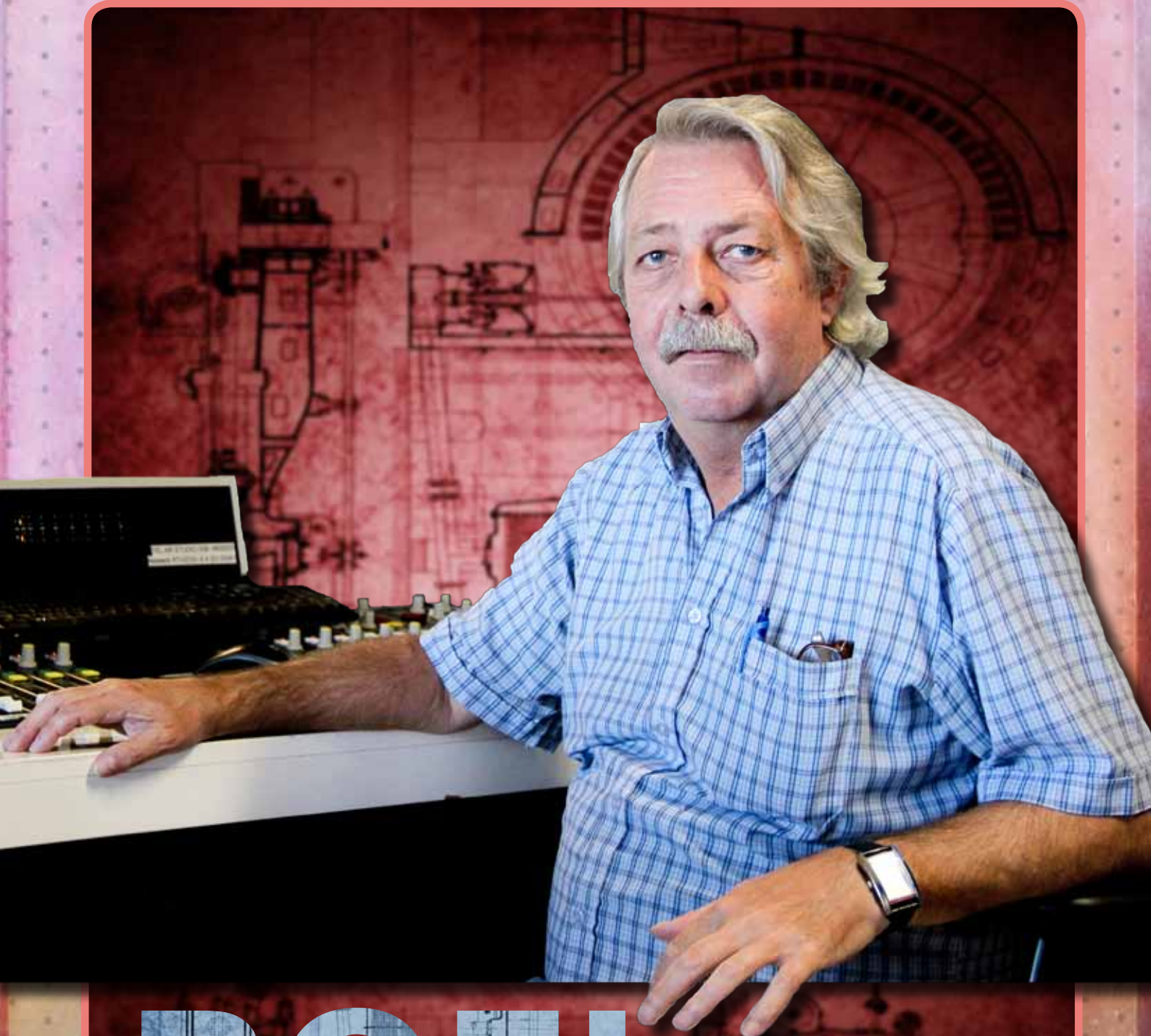

TREF MAGAZINE

Nummer 30 Jaargang 3

mensen van om de hoek

ROEL

TREF

MAGAZINE

*over
mensen van om de hoek*

TREF Redactie en Informatie:

Aureliavlinder 58 | 8016HC Zwolle | tel. 038-4653244
info@TREFmagazine.nl | www.TREFmagazine.nl

Aan deze TREF werkten mee:

Mathilde van Hulzen, Kees Huis in 't Veld, Janneke Pelle,
Bert Schoonhoven, Jenny Kamps, Frans de Jong,
Ward de Weerd, Bert Vaatstra, Harry ten Klooster,
Roel van Olst en anderen.

Met dank aan alle geïnterviewden.

Niemand wordt met een gebruiksaanwijzing van zichzelf, de wereld of het leven geboren en toch maakt iedereen er op zijn eigen wijze iets unieks van. Iedereen participeert op de een of andere manier in deze maatschappij. Tegelijkertijd wordt onze samenleving steeds harder en voller, mensen zijn gehaast en sneller in hun oordeel en veroordeling.

TREF biedt een plek aan de verwondering over de veerkracht van mensen. Ook zetten we ons met TREF in voor een ideëel doel: het bevorderen van maatschappelijke integratie. We doen dat door mensen uit de hele samenleving aan het woord te laten over hun leven. In TREF tref je maandelijks persoonlijke verhalen van mensen om de hoek. Zij vertellen wat hen beweegt en motiveert, wat hun dromen en passies zijn. Daarmee bieden we niet alleen inspiratie, maar willen we ook een gevoel van verbondenheid oproepen. Want mensen echt leren kennen, doet erkennen.

Adverteren en sponsoren

Voor bedrijven en instellingen vormt TREF een unieke manier om invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Met een advertentie, donatie of sponsorschap draagt u een steentje bij aan de samenleving. Toon uw betrokkenheid: bel of mail en ontdek de mogelijkheden:

info@TREFmagazine.nl, Mathilde van Hulzen 024-3002133 of
Marijke Mosterman 038-4653244.

Doneren

TREF is gratis afhaalbaar. Kijk voor de TREFpunten op TREFmagazine.nl. Als je TREF elke maand wilt ontvangen, kun je een minimale donatie overmaken. Kijk voor meer informatie op onze website: TREFmagazine.nl.

Wanlijner

**Gemailde zaken
nemen
geen keer**

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD adverteren, sponsoren of doneren?

Je ziet het vaak niet, maar de meeste mensen zijn op hun eigen bescheiden manier bezig met de 4 P's: Participatiemaatschappij, People, Planet, Profit. TREF vormt voor hen een vooruitstrevend, 'hokjesloos' en daarom uniek podium. Daarom is TREF voor bedrijven en instellingen bij uitstek geschikt om op een unieke manier invulling te geven aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Met een advertentie, donatie of sponsorschap in de glossy papieren versie van TREF Magazine en/of op de website draag je een steentje bij aan een betrokken, bewuste, duurzame samenleving. Al vanaf 150 euro per jaar inclusief abonnement zijn er mogelijkheden. Neem contact met ons op, ook voor uw eigen bedrijfsglossy!

Mathilde van Hulzen (024-300 2133)
Marijke Mosterman (038-465 3244)
info@TREFmagazine.nl

ROEL

IN TREF 30:

EVALINE

THEO

REMCO

ANNEMARIE & EDDIE

WartdeW	6
Jenny's Bespiegelingen	9
Janneke's Belevissen	9
Amsterdam Outsider Art	12
Door het oog van TREF	14
Bert's Beestenboel	16
De Terechte Kronkel	18
Kunst: Truus van Buren	19
Puntenslijper	26
Mathilde's Recept	27
(On)gehoord	28

GEWOON ROEL

Marijke Mosterman

Roel van Olst en de lokale omroep van Zwolle: twee handen op één buik. Terwijl collega's kwamen en gingen en de techniek veranderde van band naar bestand en van lp naar cd, bleef Roel op zijn stek achter het mengpaneel. Na het faillissement van Omroep Zwolle in 2009 was er een aantal jaren 'radiostilte', maar met de komst van de nieuwe RTV ZOO kwam ook Roel weer terug. Samen met al zijn kennis over oude en nieuwe omroep en de medewerkers, die hij in de loop der jaren letterlijk en figuurlijk opsloeg, ondanks OPS, ofwel de schildersziekte waar hij sinds jaar en dag mee te kampen heeft. Als je het verhaal van Roel vertelt, vertel je het verhaal van 'zijn' zender.

Op welk moment je de studio van RTV Zoo ook aandoet, altijd is Roel van Olst er te vinden. Achter het mengpaneel waar hij als geluidstechnicus een programma schuift, achter de computer om foto's of filmpjes te bewerken of te monteren, of aan de koffietafel, luisterend naar de verhalen van zijn collega's en de gasten. Een rustige man, die alles weet en ziet en onthoudt; zoals een oud-medewerker eens treffend zei: Roel is de Omroep Zwolle-wiki.

Schildersziekte

Roel werd 61 jaar geleden geboren in Zwolle. 'Mijn ouders waren vanuit Hattem de IJssel overgestoken om zich hier te vestigen', vertelt hij. 'Mijn vader was zeefdrukker, schilder, kunstenaar. Samen met twee collega's richtte hij een zeefdrukkerij op, waar mijn twee zusjes en ik altijd rondliepen. Het bedrijf groeide uit z'n jasje, en verhuisde naar Dedemsvaart. Wij verhuisden mee. Maar binnen vijf jaar waren alle medewerkers en wij ook weer terug in Zwolle. We aardden niet buiten de stad. Ondertussen ging ik naar de LTS, waar ik het vak van elektromonteur leerde.' Roel werkte veel in de petrochemische industrie en later in de spuiterij van fietsenfabriek Union. 'Vroeger gebruikte je geen handschoenen of mondkapjes, dat was er helemaal niet bij. Op een gegeven moment ging ik van Union naar de nieuwbouw van DSM, waar ik een verantwoordelijke taak kreeg, maar het ging niet. Ik vergat van alles en dat had ik helemaal niet door. Uiteindelijk is gebleken dat ik aan OPS leed, Organo Psycho Syndroom, oftewel de schildersziekte. Daarbij sterft een gedeelte van het zenuwstelsel af en je krijgt er ook psychische klachten door. Ik kan bijvoorbeeld helemaal niet meer schrijven, dat gaat niet, ik heb geen controle meer over mijn vingers. In het begin kon ik nog wel wat klussen, maar toen ik eind jaren negentig een heel huis had behangen, kon ik uiteindelijk mijn armen haast niet meer optillen. Dat was dan ook voor het laatst dat ik zoiets gedaan had.'

Geen gedoe

Een aantal jaren geleden kreeg Roel ook problemen met het evenwicht. 'Toen is de ziekte van Ménière geconstateerd, een aandoening aan de evenwichtsorganen. Samen met OPS

betekent dat dat ik gewoon rustig aan moet doen. Niet meer autorijden: als het harder dan 25 kilometer per uur gaat, kan ik het niet meer bevatten. Ik fiets wat af, heel langzaam, net zo hard dat ik het niet omval. Ik doe rustig op één plek mijn werk, geen uitzendingen op locatie, geen gedoe aan mijn hoofd. Als het te druk wordt, loop ik gewoon even weg. Als je gewoon oplet gaat het prima. Ik zit er verder niet mee en probeer het beste eruit te halen. Je kunt het toch niet meer terugdraaien allemaal. Een studiomanager heeft er jaren geleden voor gezorgd dat ik een Melkertbaan kreeg en later in de banenpool terecht kwam. Maar daar is met het faillissement van Omroep Zwolle een eind aan gekomen. Op dit moment heb ik een wsw-indicatie (wet sociale werkvoorziening): dat betekent dat ik aangepast werk zou kunnen doen, en daardoor heb ik geen sollicitatieplicht. Verder moet ik twintig uur vrijwilligerswerk per week doen, en daar zit ik wel boven. Verder heb ik een IOAW-uitkering: Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers, een soort bijstandsuitkering eigenlijk. Daar kan ik prima van leven.'

Voorzichtig lopen

Toen Roel pas getrouwd was, kwam hij toevallig bij de ziekenomroep terecht. 'Mijn vrouw, nu mijn ex, had een collega die er werkte en die vond het wel wat voor mij. Ik ben een keertje wezen kijken en ik was meteen verkocht. Het was op de derde verdieping van een oud herenhuis in de binnenstad. Er waren houten vloeren. Als je te hard stampte, versprong de naald op de pick-up, dus je moest voorzichtig lopen. We namen banden op voor de twee ziekenhuizen in de stad en enkele bejaardenhuizen. Die werden dan rondgebracht. Later werkten we via telefoonlijnen, toen konden we live uitzenden. Dat is al jaren geleden. Ze hebben nog wel heel lang bestaan, tot ze de vijftig jaar vol hadden. Ik denk dat ze een jaar of tien geleden de laatste uitzending hadden.'

Van band naar bestand

Eind jaren tachtig werd de LOZ, de Lokale Omroep Zwolle opgericht en Roel meldde zich aan. 'In 1988 hadden we de eerste uitzending van de LOZ, een radio-omroep die zichzelf zeer serieus nam. Er werkten destijds veel meer mensen mee aan een programma dan nu. Twee geluidstechnici per program-

ROEL

ma, een regisseur, iemand die de muziek uitzoekt, redacteurs, presentatoren. Je werkte met bandrecorders. Als de ene band in de uitzending draaide, was je op de andere soms nog een interview aan het monteren. De LP's zette je scherp, je had jingle-machines, noem maar op. In het begin hadden we Telefunken bandrecorders, later Revox, zo eentje heeft hier nog heel lang gestaan. Je kon hem gebruiken voor een mooie nagalm. Ik vond het heel jammer dat die bandrecorders eruit gingen. Maar de minidisk was in opkomst, we gingen digitaal. Dat monteerde wat makkelijker. Die minidisks hebben het nog wel een tijdje volgehouden, maar die zijn er nu ook helemaal uit. We doen nu alles op de computer. Het vinyl begint er wel weer wat in te komen, maar dan op een heel andere manier dan vroeger. Het is nu nostalgie. Ik had vroeger een aantal eigen platenkoffers en ik wist precies wat er inzat en waar ik het kon vinden. Zo kon ik a la minute muziek uitzoeken bij een bepaald nieuwsonderwerp, daar moet je nu niet meer mee aankomen. Nu kun je al die platen op één usb-stickie kwijt. Ongelofelijk. Maar die platen, die heb ik nog steeds. Die wil ik niet kwijt. Af en toe gebruik ik ze nog en ik leen ze uit aan een programmamaker van de oude stempel.'

Computers

'Ik heb het allemaal heel lang voor me uitgeschoven, die digitalisering', zegt Roel. 'Computers, ik moest er niets van hebben. Maar op een gegeven moment, het was op een vrijdag, kreeg ik een hartinfarct. Dat kwam omdat ik hele lange werkdagen maakte, soms werkte ik wel 70 uur per week. En

ik rookte -net als mijn collega's- als een ketter, met altijd een volle asbak naast het mengpaneel. Die combinatie was funest. Op een vrijdagmiddag werd ik per ambulance met toeters en bellen vanuit de studio naar het ziekenhuis gebracht, waar ik meteen werd gedotterd. Zondags liep ik al weer rond in de studio. Dat kon helemaal niet, toen hebben ze me ook naar huis gestuurd. Maar ik voelde me een stuk beter na het dotteren, het leek alsof alles van me afviel, al kreeg ik na een paar weken wel een terugslag. Ik ben toen wel meteen met roken gestopt. Ik had er ook helemaal geen behoefte meer aan toen ik uit het ziekenhuis kwam. Maar goed. Omdat ik het vanaf toen rustiger aan moest doen en meer thuis was, zeiden mijn collega's dat ik toch me toch maar eens een keer in het computergebeuren moest gaan verdiepen. Via via kon ik een goedkope computer op de kop tikken, en sindsdien heb ik het helemaal te pakken. Het computervirus. Het eerste wat ik doe als ik 's avonds thuiskom is televisieprogramma's opnemen. Ik skype met mijn zus in Canada en een oud-collega in Venezuela. Ik bewerk foto's en video's die ik maak. Ik digitaliseer oude foto's en oude geluidsbestanden van banden en minidisks. Ik doe gewoon alles op mijn computer.' Roel maakt foto's voor de rubriek Zwolle Bouwt, op de Kabelkrant van RTV ZOo. En hij filmt fietsroutes. 'Daar komen hele leuke reacties op, vooral van oudere mensen die zelf niet meer zo mobiel zijn. Voor zulke mensen doe je het graag. En het is een leuke hobby. Per avond een paar uur fietsen en je hebt zo drie, vier filmpjes gemaakt. Dan uitwerken, muziek eronder zetten, en het is uitzendbaar. Mensen vinden dat mooi.'

Gemotiveerd

Roel was 25 jaar lang getrouwd. 'Zestien jaar geleden zijn we uit elkaar gegaan, we zagen elkaar nauwelijks meer en waren uit elkaar gegroeid. We zijn nu goed bevriend. We hebben een zoon die inmiddels 34 is en een dochter van 31 jaar. We zien elkaar regelmatig. En als je het over familie hebt, de omroep was ook altijd één grote familie, net als de TROS. Ik heb ongelofelijk veel mensen zien komen en gaan, en daar hou je op de een of andere manier altijd een band mee.' Roel begon met radio voor de techniek. 'Maar de omgang met mensen werd steeds belangrijker. Je had ze in soorten en maten. Mensen die al jaren lokale radio maakten en een onaflaatbare stroom studenten van de School voor Journalistiek hier in Zwolle. De een nog bevlogener dan de ander. Ze begonnen met een stage of voor hun studiepunten, maar ze bleven vaak een tijdje hangen. Bij ons kon en kan dan ook alles. Als iemand een goed plan voor een programma had, gebeurde dat gewoon. Dat maakte de mensen extra gemotiveerd. Geweldig vond ik dat. We hadden de hele dag door uitzendingen, er waren geen nonstop-uren zoals nu. Maar destijds hadden we betaalde krachten, dat zit er tegenwoordig niet meer in.'

Heel veel lol

Zijn collega's zullen Roel niet gauw chagrijnig zien. 'Dat moet ook niet', zegt hij. 'Als ik me druk ga maken, ga ik helemaal shaken. Dus als er echt wat aan de hand is, loop ik even weg, tel tot tien en dan ga ik weer verder. En dat moet soms wel eens, want het is een drukte van belang hoor, zo'n lokale omroep. Radio maken is spannend, je werkt met minuten en seconden, je hebt je luisteraars en dat geeft altijd wat stress en spanning. Mensen houden zich niet in, er zijn soms knallende ruzies. Maar uiteindelijk gaat iedereen toch weer gewoon samen verder, en in de uitzendingen hoor je er niks van. En ondanks alles hadden we gewoon voornamelijk heel veel lol samen. Nu is het wel een stuk rustiger dan een aantal jaren geleden, maar er werken nu ook veel minder mensen. Bovendien is het heel anders dan vroeger. Zoals toen wordt het niet meer, maar het wordt steeds gezelliger. Er lopen nu bijvoorbeeld wel tien, twaalf televisiestagiairs rond. Een leuke drukte van belang.'

Herinneringen

Roel staart in de verte. 'Je bouwt een band op en je werkt samen op een zo efficiënt mogelijke manier. Radio maken is teamwork, tenminste bij de programma's waar een geluidstechnicus nodig is. Ik weet nog dat we gingen verhuizen van de ene naar de andere kant van de stad. Het laatste programma in het oude gebouw was Radio Zwolle Klassiek. Elke keer als ik een apparaat niet meer nodig had, sleepten ze het de verhuishuiswagen in. "Heb je die platenspeler nog nodig? Nee? Oké, nemen we mee." En de presentator had het programma nog niet afgekondigd of de stekker ging uit het mengpaneel en die ging ook de vrachtwagen in. Alles om ons heen werd acuut ontmanteld, hahaha.' Roel herinnert zich ook andere dingen. 'Het hondje van de presentatrice van het country- en westernprogramma kwam tussen de zware deur van de spreekcel en overleed, dat was erg, zoiets vergeet je niet. Evenals het gemopper als er te luidruchtig werd afgewassen, want dat hoorde je in de uitzending. De allereerste locatie uitzending vanaf de Peperbus, dat was hoog en spannend. De locatie uitzending van de lokale omroep in de tuin van het Provinciaal Overijssels Museum, met het eerste optreden van Marco Borsato. Henk Wijngaard die optrad voor Radio Zwolle, ik heb nog een foto van hem met mijn dochter op zijn knie. Of de student van het nieuwsprogramma die altijd binnen kwam gestoven, eerst heel zorgvuldig vijf platen uitzocht, en dan op het laatste moment nog even ging kijken of er misschien nog wat

nieuws was. De kermisuitzendingen vanaf locatie in de stad. De presentatrice van het lunchprogramma die op een gegeven moment op tafel stond om het plafond tegen te houden dat dreigde in te storten vanwege lekkage omdat de leidingen van de airconditioning het hadden begeven. De officiële start van de kabelkrant door de burgemeester. Mensen die kwamen en gingen, sommigen kwamen bij landelijke omroepen terecht, anderen gingen totaal iets anders doen. Maar de meesten hebben goede herinneringen aan de tijd bij de omroep. Ik heb met veel van hen contact via facebook.'

Roel geniet van zijn leventje en het werk in de studio. 'Er was een paar jaar geleden anderhalf jaar lang geen lokale omroep in Zwolle, ik was heel blij toen men weer opstartte. Nu ben ik hier elke werkdag weer te vinden.' Hij draagt op z'n eigen manier z'n steentje bij met z'n fotoserie op de kabelkrant, z'n fietsroutes op de televisie en de programma's die hij 'schuift'. 'Vroeger was het een betaalde baan, nu is het vrijwilligerswerk. En ik doe het graag. Op deze manier heb ik veel structuur en kan ik goed leven met OPS. Ik heb fijne collega's en een leuke flat, daar krijgen ze me niet meer weg. Ik spreek mijn familie regelmatig en elke zondag maak ik fietstochten met een oud-collega van de radio. Ik vermaak me prima!'

Oud-collega's over Roel:

Margriet Wesselink: Roel als rotsvast baken achter de schuif-tafel, graag vertellend over zijn fietstochten. Roel is, zoals CO2 of fotosynthese. Prettig dat ze er zijn, maar lastig om erover uit te wijden. Roel is eigenlijk de Zwolse Stoner: een stoïcijn, rustig type zonder slechte bedoelingen.

Irene Korff: Er was eens in de jaren '90 iets met duiven die zouden worden afgeschoten. Natuurlijk had Roel 'Alle duiven op de dam' klaarliggen. Op de een of andere manier drukten Roel en ik bijna altijd tegelijkertijd op de kuchknop. Op de oude locatie was dat een verschrikking: ik werd iedere keer als dat gebeurde geëlektrocuteerd. En dat was dus nogal eens.

Mathilde van Hulzen: Het duurde even voordat het me ging opvallen, maar Roel zocht altijd bijpassende muziek uit bij de nieuwsitems in Sandwich. Na een gestreste politicus kwam dan een plaatje met de boodschap dat je je niet zo druk moet maken. Of het item ging over vogeltjes en dan kwam er een nummer over vogels. Ik vond dat altijd zooooo knap, want zelf heb ik helemaal geen verstand van muziek, laat staan dat ik iets kon vinden in die enorme verzameling in de studio. Maar Roel zocht dat altijd binnen vijf minuten bij elkaar. Die muziekkeuze maakte de uitzending echt af. Nog eentje dan: rond 1996/1997 maakte ik met een collega een opname bij mij thuis voor mijn kookrubriek. Uiteindelijk kregen we ongelofelijk de slappe lach, dat stond dus ook op band. Roel heeft mijn hyena-lach wel eens in de uitzending gemonteerd. Surprise! Ik vermoed dat hij die lach nog steeds ergens in zijn eindeloze geluidsarchief heeft bewaard. De laatste: in de elfstedentochtwinter van 1997 fietste ik twee keer per week 's ochtends een half uur naar de studio, met drie truien aan en twee broeken over elkaar heen tegen de kou. Dan kreeg ik na aankomst gloeiendhete thee van Roel en zette hij de verwarming flink hoger, zodat ik kon ontdooien. Roel is altijd een rots in de branding. Staat iedereen als een gek te stuiteren van de stress en de adrenaline en hij gaat gewoon rustig achter de schuiftafel zitten. Met die duizenden knopjes, waar ik nooit iets van snapte. De lieverd.

De opening van de LOZ eind jaren tachtig

Het eerste optreden van Marco Borsato vond plaats in Zwolle

Antiek...

Soms werd technisch onderhoud met een hamer gepleegd

Roel's 'speelgoed'

Roel zoals hij jaar in jaar uit op zijn vaste stek zijn dingetje doet (foto: Harry ten Klooster)

Namens **MARIA** en **Sint AMBROOS**

De dagen worden grimmiger. Ik weet niet of het u is opgevallen maar de duistere seizoenen komen steeds dichterbij. Op het moment van schrijven moet er nog een volle zomermaand aan ons voorbij gaan. Het kan dus nog alle kanten op. Het is heet geweest, het is al even herfst geweest. U weet inmiddels dat de winter mijn grote vriend is maar onder redelijke voorwaarden ben ik bereid de warme seizoenen als vage kennis te accepteren. Het hoort er nu eenmaal bij. Er wordt natuurlijk op dagelijkse basis een voorspelling gedaan van wat ons buiten te wachten staat. Ik luister liever naar de dieren. Een zwaluw kan in zijn eentje helaas vrij weinig. Als de ooievaars daarentegen na 21 augustus nog blijven, zal een zachte winter binnendrijven. Misschien dat u dit gemist heeft. Dan zijn daar gelukkig nog de trekvogels. Hun verschijnen in septembernacht maakt de hele kersttijd zacht. U kunt spijkers stukslaan op deze zekerheid! Als er in de woorden van het dierenrijk nog teveel twijfel doorklinkt, zoeken we gerust wat verder. Zo duurt het zes weken voor het weer een beetje opklaart als Maria in de regen haar nicht Elisabeth tegengekomen is. En wie echt een waterdichte prognose wil: *Sint Ambroos, patroon van de bijen en de spreeuwen, houdt van waaien en van sneeuwen.* Ik weet alleen niet of het dan, in Piet Paulusmiaans, vliegerweer wordt of juist barbecueweer.

De terugkeer van de kille duisternis laat de schoorstenen weer hevig roken. Ook in uw straat sijpelt straks weer donkergele sfeerverlichting tussen de gordijnen door naar buiten, waar 's avonds maar een enkeling zich durft te wagen in de luwte van de nacht. En de zomer is nog geen seconde voorbij of iedereen zit weer hele avonden met zijn harses voor de teevee. Zeg mij toch waarom! Een wandeling door onze wijk brengt mij langs talloze schermen die als vierkante sterren staan te schitteren in woonkamers waar nauwelijks wordt geleefd. De moderne burgerij vegeteert onder een fleecedeckentje met een glas wijn of thee in de ene hand en een mobieltje in de ander. Waarom nu op zo'n mooie avond genoeg nemen met een film die je al tig keer hebt gezien, onderbroken door minstens zeven reclameblokken over rommel die je toch niet nodig hebt? In vergelijking met de commerciële programmering van tegenwoordig is het gemakkelijker om een uur naar je aquarium te staren. Het zit hem natuurlijk allemaal in *gemak*. We willen het liefst stilzitten. Of liever: liggen. Maar denkt u echt dat Maria zich nog eens aan een bezoek aan haar nicht Elisabeth zal wagen als ze erachter komt dat u met de weersvoorspelling die daaruit voorkomt geen donder doet? Ambroos, patroon van de bijen, én van de spreeuwen, gaat stante pede een andere hobby zoeken. De trekvogels zien de mensen onder de dekentjes toch niets anders doen en trekken (ha!) meteen hun eigen plan. Idem voor de eenzame zwaluw.

Ward de Weerd komt voor in een drukbevolkt woongebied. Het is een nachtmens maar toont zich overdag redelijk begaan met zijn omgeving. Hij observeert het gedrag van zijn soortgenoten en denkt er vaak het zijne van. Je kunt hem regelmatig horen brullen op twitter.com/wartdew

NEW KID in TOWN

De herfst is in aantocht
Statistisch gezien
zit tweederde van mijn leven erop
Ik heb nog nooit rabarber gekookt
Maar...

Ik word oma
Miljoenen oma's zijn er al
Vriendin A is al oma
Vriendin B wordt oma
En ik wordt super oma

Op wereldniveau niets bijzonders dus
Op mijn niveau is en voelt alles nu anders
Straks wel de lusten
Straks niet de lasten
Kind wat verheug ik me op je komst

Nu 1 centimeter groot
Nog vele centimeters te gaan
Maanden van wachten
Laat de herfst maar komen
Zo ook de winter
Op naar het voorjaar
Op naar een new kid in town

*Jenny Kamps,
mensenmens en oma in wording*

Boterham met KAAS

Om half elf heeft ze haar boterham met kaas nog voor zich staan, zonder er maar een hap van te hebben genomen. Ze wordt steeds passiever, zo staat in de omschrijving van haar ziektebeeld. Ze wordt ook steeds lichter, zie ik op de weeglijst in haar zorgdossier.

‘Wilt u koffie?’ vraag ik. Dat wil ze wel.

Terwijl de koffie pruttelt, kom ik even bij haar zitten. Ik zal haar toch aan het eten moeten zien te krijgen.

‘Is het een lekkere boterham?’ vraag ik. Ze knikt. ‘Ja hoor, hij smaakt goed.’

Ik zie mijn kans schoon. ‘Maar hoe kunt u dat weten? U hebt er nog geen hap van genomen.’

Met een alleszeggend glimlachje pakt ze me terug. ‘Ik krijg er toch elke ochtend zo één.’

*Janneke Pelle werkt in zorg en horeca,
is koorpianiste, recenseert theatervoorstellingen en
geeft Nederlandse les aan een inburgerende leeftijdsgenote.
Bovenal houdt ze van mensen en hun verhalen.
Hierover schrijft ze op weblog.theefjets.nl.*

SCHAKER REMCO

Kees Huis in 't Veld

Remco Heite (68), voormalig leraar Nederlands, voormalig wethouder, voormalig burgemeester, maar altijd groot schaakliefhebber.

‘Tijdens een zomervakantie in Nunspeet, toen ik twaalf jaar was, kwam ik via twee neefjes in aanraking met het schaakspel. Het heeft me nooit meer losgelaten. Al snel werd ik lid van de schaakclub in Wollega en binnen een paar jaar was ik clubkampioen, dit tot groot ongenoegen van enkele oudere leden die zich door een blaag van zestien in de hoek voelden gezet.’

‘Een schaker moet veel geduld en uithoudingsvermogen bezitten - een partij duurt immers vaak vier à vijf uur - bovendien is zelfdiscipline onontbeerlijk. Het schaakspel leert je eerst denken en daarna pas te doen. Daarom is het ook zo mooi dat in de gemeenten West- en Ooststellingwerf ieder jaar een schaaktoernooi voor basisschoolleerlingen wordt georganiseerd waaraan meer dan honderdvijftig kinderen meedoen.

De onderlinge verhoudingen binnen de schaaksport zijn anders dan die in de dagelijkse realiteit. Maatschappelijke status doet er niet toe, het respect voor een schaker hangt samen met wat hij op het bord presteert, of hij nu directeur of vuilnisman is. Als schaker leef je in een andere realiteit, ik heb dat zelf ondervonden in mijn werkzame leven. Tussen middernacht en twee uur schaakte ik dagelijks en dan bestonden de sores van mijn werk niet meer. Het schaken is een beleavingswereld waarin ik me erg thuis voel. Het is opvallend dat veel kunstenaars, met name dadaïsten en surrealisten hartstochtelijke schakers waren. In hun werk zochten ze een andere realiteit, zoals schaken ook is, vandaar misschien.’

‘De zuster van een bekend schaker, Constant Orbaan, behoort tot onze vriendenkring. Zij is nu 87 jaar. Samen hebben zij en

ik een boek geschreven over haar broer, die afgestudeerd arts was, maar zijn professe niooit heeft beoefend. Hij koos voor een leven als schaker en schaakjournalist, wat inhield dat er altijd geldgebrek was. Maar Orbaan vond de wereld van het schaken zoveel aangenamer dan de gewone wereld. Het omgaan met elkaar, de normen en waarden in de schaakwereld, en ook het monomane ervan, spreken mij erg aan. Naast het schaken heb ik jarenlang gekorfbald, eerst bij een club in Steggerda en later in mijn studententijd ook in Amsterdam. In het korfbal vonden ik het sociale aspect dat bij het schaken ontbreekt. Korfbal is gezien het gemengde karakter wel een heel bijzondere sociale sport. Het komt niet zelden voor dat schakers om het sociale aspect gaan bridgen.'

'Wist je dat er eigenlijk alleen maar blanke schakers zijn? De Chinezen zijn, zoals bij alles, in opkomst, maar ik ken geen enkele negroïde schaker van enige naam. En ook zijn er heel weinig sterke vrouwelijke schakers, enkele grote uitzonderingen (Judith Polgar) daargelaten. Vrouwen zitten mentaal anders in elkaar, misschien kunnen ze minder goed logisch denken, ze zitten in een ander biologisch en maatschappelijk patroon en ze werden ook nooit uitgenodigd, dat laatste moet ik er zeker bij zeggen. In het grote basisschooltoernooi in de gemeenten West- en Ooststellingwerf doen de laatste jaren juist heel veel meisjes mee, een positief verschijnsel.'

'Sinds het begin van de jaren negentig verzamel ik schaakboeken, inmiddels heb ik er ongeveer twintigduizend. Dat vraagt veel tijd en al met al ben ik, sinds ik niet meer werk, zo'n vier à zes uur per dag bezig ben met de schaaksport. Bijvoorbeeld door elke week een rubriek te schrijven voor de Leeuwarder Courant en Het Dagblad van het Noorden.'

'Daarnaast schaak ik op twee clubs en besteed ik veel tijd aan correspondentieschaak, dat je tegenwoordig via internet speelt. Vroeger ging dat per post, met speciale schaakkaartjes waarop je een zet kon aangeven; je tegenstander kreeg dan een aantal dagen om na te denken en jou daarna een kaartje met zijn zet te sturen.

Speelde je tegen een Russische schaker dan zaten er tussen twee zetten wel eens een paar maanden. Eenmaal heb ik een meesterresultaat behaald, helaas een te weinig voor toekenning van die titel. Mijn hoogste Elo-rating als bordschaker is tussen de 2000 en 2100 geweest (een grootmeester heeft minimaal 2600), maar tegenwoordig is die een stuk lager. Mijn rating als correspondentieschaker ligt rond de 2400.'

'Bij mijn afscheid als burgemeester kreeg ik van het gemeentebestuur een cadeau aangeboden in de vorm van een tweejaarlijks schaaktoernooi waarbij sterke grootmeesters acte de presence geven.

Het Remco Heite Schaaktoernooi telde schaakgrootheden als Timman, Van Wely, Hübner, Hort en Giri onder zijn deelnemers. Ik ben daar best een beetje trots op. Schaken is altijd een hobby gebleven, zij het wel een intense hobby. Mijn ambitie lag in de literatuur, ik had graag schrijven willen worden. Ik heb gedichten geschreven, maar vooral recensies en artikelen voor kranten en literaire tijdschriften. Ik ben dus wat dat betreft aan de zijlijn blijven staan, meer in de begeleidende sfeer.

Dat ik uiteindelijk in het onderwijs ben beland (ook een vorm van begeleiding immers) en later, min of meer toevallig, in het wethouder- en burgemeesterschap, past wel in die lijn.'

'O ja, nog even een misvatting rond schakers uit de wereld helpen. Een schaker kan niet heel ver vooruit denken, wat veel mensen veronderstellen; een topschaker komt hooguit tot vier of vijf zetten. Intuïtie is niet minder belangrijk. Schakers, het zijn net mensen.'

schaken

Met twee vingers in de neus

Mag je in je schaakrubriek partijen van jezelf afdrucken? Nee, vind ik. In mijn geval - miserieuze schaker als ik ben - is daar overigens ook geen reden toe. Ik zal het dan ook niet doen. In mijn hoofd, haaien, maar wat me vorige week overkwam mag ik u niet onthouden.

Sinds enkele jaren mag ik mijn kunsten vertonen aan het eerste bord van De Strandloper, een kleine, aangename club uit Petten, die in de Noordhollandse Schaakbond uitkomt. Zo geschiedde het dat ik vanuit Wollega de reis naar het Westfriese Heerhugowaard maakte, om het daar op te nemen tegen iemand met de verzonnen klinkende naam Tibbe Bijlma. Het werd een partij die me nog lang zal heugens - en iedere keer opnieuw zal ik schaamte voelen. Nu heb ik het vaker bont gemaakt, maar zo erg als de vorige week was het zelden. Of het nu kwam doordat mijn tegenstander zo aardig was - hij ging eerst koffie voor ons halen, terwijl hij al de nodige tijd had verloren door laat te komen opdagen - of doordat hij zoveel ouder bleek te zijn en over een aanzienlijk lagere rating bleek te beschikken, ik speelde als een natte krant.

Heite-Bijlma
1. d4 e5 2. Het Englund Gambiet, wel van gehoord, maar nooit mee gecombineerd en ook nooit echt naar gekoken. 3. dxe5 Pe6 3. f3 Derf ik probeerde mezelf nog voor te houden dat ik op mijn vijftiende moest zijn, maar het leek zo krum allemaal, dat daar weinig van terecht kwam. Voordat ik 4. f4 speelde, had ik nog wel even naar 4. ... Df4+ gekoken en gezien dat wit na 5. Ld3 Dxb3 6. Lc3 met twee vingers in de neus verder kon. 4. ... Df4+ 5. Ld3 Dxb3 6. Lc3 Allen's troupe geproefd. In het laatste ritueel liet mijn tegenstander nu zijn lo-

per op b4 neerploffen. 6. ... Lb4! diagram

En pas toen drong tot me door wat een ramp ik met 6. Lc3? over mezelf (en ons team) had afgeroepen. Na zes zetten! Objectief gezien beperkt 7. Pf3 de materiële schade nog het meest, maar vervuld van zelfhaat besloot ik niet de loper maar de toren te geven, om tenminste nog te proberen de zwarte dame in te sluiten. 7. Lxb4 Pxb4 8. Kd3 Dxb3 9. a3 Pe6 10. e3 Pxe3 Gulzig. Onwillekeurig moest ik denken aan de manier waarop mijn tegenstander zijn koffie had gedronken, genietend en een paar maal 'Hé, lekker' mompelend. 11. Pd4 Pe6 Om ruim baan te maken voor de dame. na 12. Pf3 12. Pf5 Kd5 Aanvankelijk maakte hij aanstellen de dame te spelen, maar na enig nadenken zag hij daarvan af. Even had ik gehoopt op 12. ... Des, omdat ik na 13. f4 Df5+ 14. Ld3 Dxb3+ 15. Kc3 nog tegenkansen zag. Nu bleef er niet veel meer over om op te heffen.

En toen gebeurde het! Niet op het bord, maar in de broekzak van de zwartspeler. Er klonk een vreemd, zaspand geluid. Mijn tegenstander haalde doedgemensteerd zijn mobiele telefoon tevoorschijn en liep weg van de schaakta-

fel om de buiter te woord te staan. De wedstrijdleider, die meteen werd aangesproken, aarzelde geen moment, schakelde onze klok uit en bracht op het scorebord een nul voor de thuisclub aan. Toen mijn opponent bij het bord terugkeerde, keek hij wat verbaasd - geveind of niet - maar reageerde uit mijn oplichting laconiek, feluisterende rine, gaf aan dat ik op de zesde zet Pf3 had moeten spelen en stapte toen op: 'Lekker vroeg thuis, deze keer.'

Later op de avond vernam ik van zijn teamgenoten dat hij op vijftien kilometer afstand van Heerhugowaard woont en de afstand per fiets overbrugt, ondanks zijn drieëntachtig jaren. Het voor de avond.

Terug in Wollega, later in de nacht, kon ik de slaap niet vatten. Reglementair winnen in een hope-loze stelling, dat had je niet moeten willen, beeld ik mezelf voor. Een beetje laf eigenlijk, want inmiddels was de wedstrijd dik gewonnen. Ik hoop - en weet eigenlijk wel zeker - dat de afloop van onze partij hem minder laat heeft bezorgd.

Internet bevestigt wat ik al vermoedde: Tibbe Bijlma is een heel bijzondere man. Hij heeft een boek gepubliceerd, 'Het paard van Schimmelpenninck', waarin hij zijn opmerkelijke levensvisie uit de doeken doet. Te oordelen naar de flaptekst is het boek niet minder boeiend dan de persoon van de schrijver zelf. Dat ik het aanschaf en aandachtig zal lezen is uit nieuwsgierigheid. Maar ook omdat ik voel dat ik iets goed te maken heb.

REMCO HEITE
> h.h.heite@hetnet.nl

Remco Heite is in het bezit van een schaakspel, afkomstig uit de nalatenschap van wereldkampioen Alexander Aljechin (1892 - 1946). In de jaren zestig zijn de stukken, samen met een door Aljechin gesigeneerde foto, verhuisd van de Amsterdamse predikantenfamilie Neideck naar de tiener Remco Heite. Het was een gebaar dat volgde op een langdurige liefdevolle verpleging van mevrouw Maria Neideck-Van Pernis ten huize van de familie Heite.

MET VERF, KWAST EN KLEUREN EEN COMPOSITIE CREËREN ZOALS EEN DIRIGENT MET GELUIDEN

Ezra Swaanswijk, geboren 1971 in Amsterdam, is opgegroeid in een kunstenaarsmilieu. Hij is de kleinzoon van Lucebert (Jacobus Lubertus Swaanswijk). Het kunstenaarschap zit hem in het bloed en dat zullen wij weten ook. Hij kwam bij Amsterdam Outsider Art binnen om als vrijwilliger te komen werken in de Galerie en ontpopte zich als een goeie galerie assistent. Maar al snel kwamen zijn schilderaspiraties ter sprake.

Bij Ezra thuis kwam ik in contact met zijn schilderijen. Hij werkt vanuit een bijzondere abstractie die is opgebouwd vanuit zijn eigen strakke kleurenspectrum. Als we het in de kunst over kubisme hebben dan wil ik de schilderijen van Ezra graag onderbrengen in het nog niet bestaande lijnisme. De basis in zijn werk is een heel duidelijke lijnenopbouw. Ook het vlot opzetten is een kenmerk die hem onder zijn mede-kunstbroeders de naam De Luie Schilder opleverde. Maar niets is minder waar. Ineens komt het bij hem naar boven borrelen: net een vulkaan in ruste en dan ineens die oerdrift die naar boven komt. Dan gaat hij tekeer met zijn kwasten en doet alsof hij de vloer aan wil vegen met de materie. Het eindproduct betreft vaak vervreemdende abstracte doeken die soms weer op hun beurt als decor dienen voor lijnfiguren met hoekige hoofden.

Ezra's abstractie wordt weinig begrepen maar het lijkt alsof hij de mannetjes in zijn werk gebruikt om de kijker de hand te reiken, om zijn werk toegankelijker te maken. Ezra schildert om het schilderen en niet om een verkoopbaar product te scheppen. Echte kunst wordt vaak vertroebeld omdat het verkoopbaar moet zijn en daar doet Ezra niet aan mee. Er komen wel steeds meer mensen naar zijn werk kijken en hij wacht op het moment dat een echte liefhebber zijn werk koopt omdat het werk hem of haar aanspreekt zoals het bedoeld is door Ezra.

Weer zo'n parel uit de wereld van Amsterdam Outsider Art.

Bert Schoonhoven,
Galeriehouder Amsterdam-Outsider-Art.nl

Foto's: Roel van Olst

DROMEN komen SOMS UIT!

Marco Borsato zong eens dat de meeste dromen bedrog zijn, maar deze kwam uit. Ik heb het over de droom van Annemarie en Eddie Martinus en hun paradijsje midden in de grote stad. Ze zijn binnenkort alweer 35 jaar getrouwd en wonen inmiddels alweer acht jaar in hun paradijsje zoals ze het zelf noemen. Afkomstig uit Enschede en Ruinerwold waar ze zijn opgegroeid. Ze herinneren zich nog dat ze elkaar ontmoet hebben op een zwoele zaterdagavond in het horecabedrijf Esperanza.

Annemarie en Eddie hebben drie kinderen en een soort pleegdochter die al jaren bij hen over de vloer komt. Annemarie doet de administratie op een basisschool en Eddie was timmerman van beroep maar zit nu in de VUT. In de winter gaan ze altijd drie weken op vakantie naar Gambia en dat is een hele klus is want ze moeten een goede oppas vinden die alle dieren verzorgt. Want in hun zeer fraaie paradijsje hebben ze er veel... Er loopt een flink aantal eenden rond: twee vrouwtjes en een mannetje met samen twaalf kuikentjes, nog een vrouwtje met twaalf kuikens en een vrouwtjeseend met een kuiken dat Lucky heet. Verder lopen er nog twee kalkoenen rond, drie schapen, twee ganzen en drie konijnen.

Eddie verzorgt de dieren 's morgens en in de namiddag, tweemaal per dag drie kwartier, zeven dagen per week. Annemarie verzorgt de grote tuin en helpt af en toe met de dieren. Ze gaan liefdevol met de dieren om. Behalve tuinieren en de dieren is Eddie gek op zijn Trike en hij houdt ook van klussen. Het is nu ongeveer acht jaar geleden dat ze naar een huis aan het kijken waren voor hun zoon, toen ze dit paradijsje zagen. Een prachtige plek voor mensen die van dieren en tuinieren houden, maar er nooit ruimte voor hadden gehad. Ze waren meteen verliefd op het stekkie. En hoewel ze toen nooit hadden kunnen dromen ooit in de mooie omgeving te wonen, gebeurde het even later toch. De droom kwam dus toch uit. Ik vroeg of ze ook klachten van de naaste omgeving hadden, maar de bewoners genieten juist ook mee van hun diergaarde. Ze brengen zelfs dagelijks eten naar de dieren.

Annemarie en Eddie willen nooit meer weg van de plek waar ze nu wonen want waarschijnlijk komen er nog meer dieren bij. Ik geef ze geen ongelijk!

De volgende keer iets apart want dan ga ik op bezoek bij het kattendorp in de buurt van Deventer.

BERT's BEESTEN- BOEL

Bert Vaatstra is gek op mensen en met dieren. Na veertig jaar bij een boekwinkel op het station te hebben gewerkt, zet hij zich nu vrijwillig in bij het Dierenasiel. Ondertussen verzorgt hij met liefde z'n zes katten thuis, waarvan er eentje maar drie pootjes heeft.

Bert weet hoe diep en sterk de band tussen mens en dier kan zijn. Dus: als het over dieren en mensen gaat, vooral die van om de hoek, moet je Bert hebben. In TREF belicht hij elke maand iemands BEESTENBOEL.

0, god, geef mij GUUSJE!

Lang geleden gaf ik les aan een opleiding tot bejaardenverzorgende.

Zo lang geleden, dat ik de namen en gezichten van collega's en van leerlingen niet meer in mijn herinnering kan oproepen. Guusje is een uitzondering: ik zie haar nog zó voor me. Guusje was groot, sociaal voelend, gezellig en in de lesgroep een gangmaker.

Guusje was, zoals enkele docenten zeiden, 'geen groot licht'. Ze had moeite met het leren van de nodige theorie. Maar ze was gemotiveerd en deed geweldig haar best.

Als in een lerarenvergadering prestaties van leerlingen besproken werden, keken verschillende docenten bedenkelijk als Guusje aan de beurt kwam. Guusje was een twijfelgeval; ze behaalde misschien een 'genade-zesje', maar dat was al hoog gegrepen.

De eerste drie maanden van de opleiding volgden de leerlingen alleen theorie-lessen; daarna liepen ze stages van enkele weken op verschillende afdelingen. Alle stage- en praktijk-begeleiders bleken zeer tevreden over Guusje. Ze was altijd opgewekt, werkte hard, had oog voor wat nodig was op de afdeling en hielp uit zichzelf anderen waar ze maar kon; haar cijfers waren hoog.

Via via hoorde ik dat de stagebegeleider van de afdeling met dementerende bejaarden haar eens een 'natuurtalent' noemde. Guusje vond het werken met dementerende mensen geweldig. Ik heb Guusje eens horen vertellen over wat ze deed. 'Nou, gewoon', zei ze, 'ik ga bijvoorbeeld naast een mevrouw zitten en dan aai ik bijvoorbeeld heel zacht haar haren, en dan doe ik mijn armen om haar heen en dan zing ik een liedje. Vaak vinden ze dat fijn; en als ze het niet fijn vinden, dan merk ik dat en dan verzin ik wat anders.'

Vorige week moest ik weer aan Guusje denken. Dat kwam zo: toen ik door de stad fietste werd mijn aandacht getrokken door een enorm groot bord, waar iets interessants op leek te staan.

Ik zette mijn fiets neer en las het volgende:

'INTERACTIEF GERUSTSTELLEN

Dementerenden hebben de behoefte aan rust en herkenning. Studenten ontwikkelden daarom deze interactieve muur bij zorginstelling AMSTA. Sensoren herkennen de ouderen en spelen herkenbare beelden en geluiden af. Dat creëert rust en vermindert 'dwaalgedrag'. Zo zorgt de HvA voor morgen'. Naast deze tekst staat een foto waarop een staande jonge vrouw te zien is; zij heeft haar armen over elkaar en kijkt recht in de lens. Ook staat een ouder persoon op die foto; deze zit in een leunstoel en kijkt naar een muur met een beeldscherm en enkele knoppen.

Daaronder staat nog in hoofdletters 'CREATING TOMORROW'.

Ik wilde niet direct verder fietsen naar mijn afspraak, maar ik bleef een paar minuten op die plek staan en Guusje kwam in mijn gedachten.

Toen ik haar leerde kennen was het woord 'interactief' nog niet zo in de mode; maar als het gebruikt werd, dan voor een situatie waarin mensen op elkaar reageren. Dat is ook precies wat zij deed en waar zij zo sterk in was.

Later werd de term ingelijfd in de ict; en nu worden allerlei zaken 'interactief' genoemd.

Tentoonstellingen in musea kunnen 'interactief' zijn, of tv-toestellen, of nu dus deze muur bij deze zorginstelling.

'CREATING TOMORROW'? Zijn wij als maatschappij bezig een nabije toekomst te scheppen waarin interactie tussen mensen onderling vervangen wordt door uitwisselingen tussen een mens en een apparaat? Gaan we dat logisch vinden, of onvermijdelijk? Zien we dat als vooruitgang, zonder dat we daar vragen bij stellen?

Ik heb met verschillende mensen gesproken over mijn overwegingen en mijn bedenkingen hierbij.

Soms kreeg ik de reactie: 'Beter interactie met een muur dan helemaal geen interactie'.

Ik voel tegen dergelijke opmerkingen steeds weerstand bij mij opkomen.

Je zegt toch ook niet 'Beter één maal in de maand douchen dan helemaal niet douchen'?

Ik wil mij -in een maatschappij die we beschaafd noemen- gewoonweg niet voor deze keuze laten stellen: we hebben er met z'n allen maar voor te zorgen dat we de noodzaak van die keuze vóór blijven.

Een andere vaker gehoorde reactie was 'Het zal met zo'n muur op den duur wel goedkoper zijn dan met mensen - en dan kan je die ontwikkeling toch niet tegen houden'.

Ook dat argument stuit mij tegen de borst.

Ik ben benieuwd wat u -als TREF-lezer- ervan vindt.

Mijn gevoel is (als het voor mij zo ver moet komen)

'O, God, geef mij een Guusje!'

Frans de Jong is de uitbater en eigenaar van antiquariaatje 'De Terechte Kronkel', het kleinste tweedehands boekwinkeltje ter wereld, gevestigd aan de Ceintuurbaan nr. 384 in Amsterdam.

Voor meer informatie: deterechtekronkel.nl

*Of kijk op facebook: facebook.com/deterechtekronkel
en: facebook.com/TweedehandsBoekenEnTijdschriften*

AANGEDAAN

Door ervaringen verrijkt
schiet de pijl
diep in de ziel.
Aangedaan door diepe
wonden
en verrukkelijke prikjes
roert voor en tegen zin
een brij
waarin niets vergaat.

Doorgeleefd.

Truus van Buren
kunstenares

Alles met PLEZIER

Na een werkzaam leven in de bouw en de handel pakte Theo Broeren (70) na zijn pensionering weer de schilderspenselen op. Zijn schilderijen met gezellig feestende vrouwen en mannen in vrolijke kleuren gaan als warme broodjes over de toonbank. Theo's levensmotto luidt: als je iets wilt, gewoon beginnen.

Theo Broeren heeft een atelier vlak bij het centrum van Oss en op mooie dagen staan er altijd wel schilderijen buiten. Grote, kleurige doeken met feestvierende mannen en vrouwen erop, een borreltje of een lekker taartje erbij. Lachend vertelt Theo: 'Een tijdje geleden had ik een schilderij gemaakt van een stevig gevormde dame die op een zwemband in zee dreef. Ik had er een vriendin bij geschilderd, die lag op het strand met een string tussen haar enorme billen. Toen kwamen er mensen langs en die leverden luidop commentaar: "Moet je zien, wat een smeelapperij, en dat noemen ze kunst!" Even later kwam er een man voorbij en die lag helemaal krom, die zag de humor ervan in. Hij kocht dat schilderij meteen, voor bij zijn zwembad. Zoiets, dat vind ik nou mooi. De mensen een beetje op stang jagen.'

Heeft u altijd geschilderd?

'Vroeger alleen als hobby. Met acht jaar maakte ik al reclametekeningen voor in de krant, samen met mijn broer Jan. En daar kreeg ik dan een reep chocolade voor, haha. Alles wat ik maakte, gaf ik weg. Dat tekenen zit er gewoon in bij mij, van jongs af aan. Ik kom uit een groot gezin met negen kinderen. We waren allemaal creatief. De handen van mijn vader konden maken wat zijn ogen zagen. Hij bespeelde alle muziekinstrumenten. Een hele sociale, lieve man. Mijn moeder was een echte zakenvrouw. Die eigenschappen van mijn ouders heb ik ook.'

Eerst heb ik in de bouw gewerkt, later in de handel. Een druk leven, ik werkte zeven dagen per week. Later heb ik een bekende kinderkledingwinkel gehad, samen met mijn vrouw. Ruim tien jaar geleden werd zij ernstig ziek en toen

hebben we de zaak verkocht en ben ik weer gaan schilderen. Inmiddels ben ik de best verkopende schilder van Nederland, honderden originele doeken per jaar verkoop ik. Maar ja, ik ben ook iemand die moet doorgaan. Ik kan niet stilzitten, ik moet werken. Dus ik hou ervan om door te schilderen. En als een figuur dan per ongeluk zes vingers heeft in plaats van vijf, dat maakt mij dan niet uit. Het gaat mij om de kleuren, de gezelligheid die mijn schilderijen uitstralen.'

Hoe werd u zo succesvol?

'In het begin had ik hier en daar wat schilderijen hangen. Toen kwam er iemand bij me kijken en die zei: "Alles wat je hebt, neem ik af." Zo is het ontstaan. Uiteindelijk kreeg ik het zo druk, dat ik mensen erbij nam voor het afwerken van de randen en het vernissen. De schilderijen werden letterlijk onder mijn handen vandaag gekocht, ze gingen nat de transportbus in. De laatste jaren loopt het vanwege de crisis wat minder hard, maar ik verkoop nog steeds alles wat ik maak. Dat komt omdat ik goed let op wat mijn klanten willen en omdat ik redelijke prijzen vraag. Mijn kunst is betaalbaar en tegelijkertijd verdienen ik er een prima boterham aan. Nog belangrijker is dat ik altijd goed naar mijn klanten luister en mijn schilderijen speciaal voor hen maak. Het is wel dezelfde stijl, maar geen enkel schilderij is hetzelfde. Willen ze een schilderij dat bij de bank past, prima. Een paar leuke vaasjes in bijpassende kleuren erbij en hun hele huis fleurt ervan op. Voor bedrijven gebruik ik vaak de kleuren uit hun logo. Voor de nieuwe kantoren van de thuiszorg maakte ik mijn schilderijen wat netter, de dames bijvoorbeeld met bedekte borsten en geen drankjes maar taartjes erbij. Ik maak ook hele grote schilderijen van vijf, zes meter breed. Die hangen bij bekende toprestaurants. Ik ben dus heel commercieel en daar ben ik trots op. Je hebt er niets aan als je niks verkoopt. Daarom heb ik ook niks met kunstsubsidies. Als je met kunst niet je brood kunt verdienen, dan ga je er maar bij werken. Dat kan prima, want de meeste kunstenaars schilderen toch niet de hele dag. Stel je voor, als ik dat zou doen, schilderde ik heel Oss vol.'

Waar haalt u inspiratie vandaan?

'De neuzen heb ik afgekeken van Fiep Westendorp, van Flodertje en Jip en Janneke. Om mijn schilderijen mag je lachen. Met die dikke dames. En al die kleuren. Ik hou daarvoor de mode in de gaten. En ik kijk naar tropische vogels, om te zien welke kleurencombinaties mooi zijn. Want in de natuur passen kleuren altijd bij elkaar. En dat maak ik dan na.'

Heeft u een schildersopleiding gevolgd?

'Helemaal niet. Je hoort wel eens dat je de Kunstacademie gedaan moet hebben, om erbij te kunnen horen. Nou, pffff. Ik heb dat eens in België geprobeerd, maar na twee weken ben ik weer vertrokken want het schoot niet op. Die mensen doen er een jaar over om iets na te schilderen waar ik met mijn ogen dicht in vijf minuten mee klaar ben. Een beetje aanleg en de rest zelf leren, dat is voldoende.'

Wat vindt u van de hedendaagse kunst?

'Ach, die lui die met tubes verf gooien en er dan met rollers overheen gaan. Of ze trekken iemand over zo'n doek. Wat een geklets allemaal. In de musea zie je gestapelde roestbakken op elkaar, daar lopen ze dan met rollende ogen omheen. Zo'n kunstenaar wil ik helemaal niet zijn. Ik heb het geluk dat ik een beetje kan schilderen, maar dat stelt toch verder allemaal niet zoveel voor, toch? De kunst wordt soms zo opgehemeld. Ik krijg wel eens commentaar dat ik te snel schilder. Maar waar staat dat dat niet mag? Ik breng ook mijn gevoel over op het doek, ik bedenk het allemaal zelf, ik schilder het zelf. Mij gaat het erom dat mensen blij worden van mijn schilderijen. Dat ze hier gelukkig de deur uit gaan en dat het leuk hangt bij hen thuis. Daar geniet ik van. De rest interesseert me niet. Ik hoor nergens bij, dat is prima. Ik word overal voor uitgenodigd, maar ik ga nooit. Al die poeha. Ik wil gewoon mijn ding doen, in mijn atelier. Soms heb ik wel eens klan-ten en die vinden het hartstikke mooi, maar kunnen het niet betalen. Dan zie ik de teleurstelling op de gezichten en zeg ik wel eens: "Pak maar gauw mee, maak dat je weg komt." Daar zijn ze dan wel perplex van. Maar die paar honderd euro, wat maakt mij dat nou uit.'

Voor welke kunstenaars heeft u respect?

'Wat ik zeer kunstig vind, dat zijn die stillevens die je in mu-sea ziet. Met zo'n mooie lichtinval. Dat vind ik knap. Maar ik zou ze niet in huis willen hebben. Als je zo'n schilderij in huis hebt, word je helemaal depressief.'

Willen mensen wel eens les van u?

'Ach, zoveel! Maar dat doe ik niet. Ik geef ook geen work-shops. Ik zeg altijd voor de grap: "Ik kan zelf helemaal niet schilderen, hoe moet ik het dan aan anderen leren?". Maar er komt meer bij kijken dan je denkt. Dat is het geheim van de smid! En ik word nog steeds beter in mijn eigen stijl.'

Zijn er ook moeilijke dingen in uw leven?

'Mijn vrouw is nog steeds zwaar ziek. Ze heeft botkanker. Ze hebben geprobeerd om het te stoppen, maar het blijft doorwoekeren. Dat is best moeilijk. We hebben altijd een fijn huwelijk gehad. Ik doe nu alles thuis: wassen, strijken, eten koken, het hele huishouden. Dat wil ik ook, dat is ons vroeger met de paplepel ingegoten. Niet zeggen "dat kan ik niet", maar gewoon doen. Beginnen. Met alles. En als je iets niet weet, vragen aan iemand die het wel kan weten. Ik ben iemand van aanpakken en afspraken. En ik zeg waar het op staat, ook al vinden mensen dat niet altijd leuk. Maar dat hoort bij mijn karakter. Ik heb ook een weemoedige kant hoor. Als mijn kinderen of mijn vrouw iets hebben, dan ben ik heel bezorgd. Ik ben heel gevoelig.'

Waar krijgt u energie van?

'Het schilderen is mijn uitlaatklep. Dan ben ik er even lekker uit en kan ik mijn eigen ding doen. En ik leer er zoveel leuke mensen door kennen. Mijn kleinkinderen zijn ook heel erg belangrijk voor mij, ze maken me aan het lachen met hoe ze doen en wat ze zeggen.'

Wat zou u nog graag willen doen?

'Ik heb mijn hele leven leuke dingen gedaan. Nooit heb ik een dag gehad waarop ik dacht: "Oh, nu moet ik werken". Sinds mijn pensionering kan ik gaan en staan waar ik wil. Ik heb een goed leven gehad en doe nog steeds alles met plezier. Mijn schilderijen gaan zelfs naar het buitenland, tot Nieuw-Zeeland toe. Ik denk dat ik nog wel tien jaar goed kan blijven verko-pen. Zoniet, dan ga ik iets anders doen. Dan begin ik gewoon opnieuw.'

Een *plek* in ROEMENIË

Evaline Pongrat, geboren Van der Kolk woont sinds haar achttiende in Roemenië, het prachtige land van de oerbossen en natuurland, met wolven, beren en lynxen. Ze trouwde met Misi Pongrat, een Roma-jongere die ze ontmoette in een Roemeens weeshuis en samen kregen ze dochter Rebecca. Inmiddels heeft ze met hulp van familie en vrienden Timulazu opgericht, een stichting die jongeren uit Roemeense kindertehuizen helpt een betere toekomst op te bouwen. 'Mijn hart ligt bij de jongeren en Roemenië. Je krijgt me hier nooit meer weg.'

Evaline (32) groeide op als oudste dochter van vier kinderen in het buitengebied van het Overijsselse dorpje Laag Zuthem. 'Ik kon wel goed met de andere schoolkinderen opschieten, maar ik was nogal een eenling', vertelt ze. 'Ik was onzeker, dacht dat ik niet zoveel voorstelde als simpel meisje. Ik wilde er wel bij horen, maar niet opvallen.' Het liefst zat ze thuis, veilig bij haar moeder. Totdat die zei: 'Ga jij maar eens de wijde wereld in, andere mensen en culturen ontdekken. Dat is goed voor je zelfvertrouwen.' Evaline was toen 16 jaar. Ze spartelde nog wat tegen, maar meldde zich toch aan voor een werkvakantie georganiseerd door Youth for Christ. 'Ik vond het doodeng. Maar al het eerste kennismakingsweekend klikte het met de andere meisjes. We werden meteen vriendinnen. Ze verklaarden me voor gek toen ik met de pubergroep omging in een Roemeens meisjesweeshuis. Pubers waren veel moeilijker dan kleine kinderen. Maar het was wat ik wilde en ik heb er geen moment spijt van gehad.' Evaline lacht. 'Mijn moeder wilde graag dat ik ging rondreizen, zoals zijzelf denk ik graag gewild had toen ze jong was. Het was vast niet haar bedoeling dat ik nooit meer terug kwam.' Want het was liefde op het eerste gezicht: Evaline en Roemenië. 'Het was alsof ik thuis kwam, bij die gezellige meiden, in die warme cultuur, bij die gast-vrije, vriendelijke mensen, in dat mooie land. Ik voelde me gewoon bijna meteen een Roemeense. De twee jaren erna ben ik er 's zomers en 's winters heen gegaan en toen ik achttiën was, ben ik er gaan wonen. Eerst liep ik stage in Boekarest en ging ik elk weekend op en neer naar "mijn" stad Tirgu Mures, waar ik de eerste keer was. Het was zes uur heen en zes uur terug, maar ik had het er voor over. Na drie maanden concludeerde ik dat ik het als dorpsmens niet vol kon houden in de grote stad en ben ik definitief van Boekarest naar Tirgu Mures verhuisd.'

Roma

Tijdens een feest ter gelegenheid van de Millenniumwisseling in het Roemeense weeshuis waar ze een kijkje nam omdat daar ook de meiden van het meisjeskindertehuis waren, ontmoette Evaline voor de eerste keer Misi Pongrat. Later kwam ze hem weer tegen, toen ze op bezoek ging bij diezelfde meiden, die inmiddels op zichzelf waren gaan wonen. Misi, die ook niet meer in het weeshuis woonde en een eigen appartement had, was daar toevallig ook op visite. 'Ik had tegen een vriendin gezegd dat ik hem leuk vond en zij had hem verteld dat er een meisje was dat hem leuk vond, maar niet wie. Hij ging overal vragen, behalve bij mij, want het kwam totaal niet in hem op dat een Nederlands meisje hem leuk zou vinden. Roma zijn niets in Roemenië. Ze worden volop gediscrimineerd. Iemand vertelde me ooit dat de Roemenen de Roma beschouwen als kraaien. En god heeft kraaien voor niks op de aarde gezet, gaat het woord, en zo zien de Roma zichzelf

ook, in ieder geval de arme Roma, want er zijn ook hele rijke. Ze leven op de onderste richel van de sociale piramide. Het draait alleen om eten, drinken, onderdak, seksualiteit, verder kijken ze niet, daar komen ze helemaal niet aan toe. Ze bedenken echt niet dat ze hun kind naar school moeten brengen om ze een betere toekomst te geven met meer kansen. Ze krijgen kinderen omdat dat gewoon gebeurt, verder zijn ze bezig met overleven, eten zoeken, warmte. Pas als ze niet meer honger hoeven te lijden, want dat doen ze, kunnen ze verder denken. Over educatie of over veiligheid bijvoorbeeld. Anderen redden het toch op de een of andere manier; zij weten omhoog te klimmen op de maatschappelijke ladder.' Evaline praat vol overgave over de zigeuners. Je kunt merken dat daar haar passie ligt. 'De meeste Roma-kinderen in het weeshuis waar ik werkte hadden wel ouders, maar die lieten hun kinderen uit geldgebrek achter. Sinds 2007 is er een nieuwe regel van kracht waardoor er geen kindertehuizen meer zijn, alleen gezinshuizen, waar de kinderen begeleid wonen met pleegouders.' Evaline werkte vier jaar in een gezinshuis waar ze niet zoveel kon uitrusten. 'Het was wel leuk, maar ik kon eigenlijk niets voor de kinderen doen.' En dat is wat ze nou juist altijd gewild heeft. 'Mijn droom als christen is om jongeren uit gezinshuizen of arme gezinnen te helpen, of het nu om Roma gaat -en dat zijn wel de meesten van hen- of om Roemenen of Hongaren. Kijk, daarom heb ik woonbegeleiding gestudeerd. Mijn Roemeense vriendinnen werden op hun achttiende uit het weeshuis op straat gezet, terwijl ze nooit hadden geleerd voor zichzelf te zorgen, een baan te zoeken, verantwoordelijkheid te nemen. Een deel kwam in de prostitutie terecht, anderen emigreerden naar Italië. Ik kon niets doen destijds, ik was te jong, ik moest mijn eigen weg nog zoeken. Ik wilde wel een project opzetten, maar niemand wilde me helpen. Achteraf denk ik wel dat ik de twaalf tussentiggende jaren nodig heb gehad om de taal te leren, om een netwerk op te bouwen, om de cultuur te leren kennen, om zelf te groeien. Zonder dit alles had ik nooit een project als Timulazu kunnen starten.'

Samen

Terug naar Misi. 'Uiteindelijk kwam hij erachter dat ik het meisje was dat wel in hem geïnteresseerd was. We zijn een keer samen naar de stad gelopen en toen klikte het meteen. We besloten al snel dat we samen verder wilden.' Evaline lacht. 'Mijn moeder kreeg zowat een hartaanval. Ze zei dat we eerst maar eens een paar jaar moesten gaan samenwonen om te kijken of het wel ging. "Hij is wel heel erg anders opgevoed en opgegroeid", zei ze. Dus toen hebben we twee jaar samengewoond. En dat ging prima. Ik vond hem gewoon een hele leuke jongen, ik had heel veel lol met hem, nog steeds. Ik heb aan het begin van de relatie wel een aantal voorwaarden gesteld. Ik zei: ik heb geen geld, dus je hebt er niks aan als het je om geld te doen is; je mag niet liegen; als je me slaat

EVALINE

ga ik weg en ik wil beslist in Roemenië blijven wonen. We zijn getrouwd en bijna zeven jaar geleden hebben we onze dochter Rebecca gekregen. Misi werkt nu heel veel als klusser in Nederland en dat is perfect voor z'n eigenwaarde, hij krijgt er veel respect. Veel meer dan in Roemenië. Hij steunt me waar hij kan. Ach, het loopt wel los met Misi. Hij is heel sociaal ingesteld, kletst met iedereen, heeft nooit last van verlegenheid of zo, in Nederland ook niet. We leren van elkaar. Hij ziet hoe ik leef met normen en waarden. Hij is wel heel materieel ingesteld, maar dat snap ik heel goed, al heb ik dat zelf helemaal niet, ik heb niet zoveel met geld. Maar als je nooit wat gehad hebt, dan kan ik me voorstellen dat je het fijn vindt als je wat voor jezelf kunt kopen. Hij heeft nu eindelijk zijn rijbewijs gehaald en zijn grootste wens is een auto. De helft van het jaar zit hij in Nederland, waar hij veel meer kan verdienen dan in Roemenië, waar je met een volle baan maar een salaris van 250 euro per maand verdient, terwijl alles er even duur is als hier. Het evenwicht is daar helemaal weg. Maar ik ga zelf niet terug, ik blijf in Roemenië. Daar ligt mijn hart, daar heb ik een doel. We hebben samen al heel wat doorstaan. Er waren moeilijke tijden, maar voornamelijk ook hele leuke tijden. Ik hou gewoon van hem.'

Timulazu

'Het was dus al vanaf mijn zestiende mijn droom om iets voor de Roma weesjongeren op te zetten, zodat ze niet in zo'n gat zouden vallen als ze op hun achttiende uit het weeshuis werden gezet. Ik had al jaren plannen gemaakt, geschreven, gerekend, noem maar op. Op een gegeven moment kwamen een dorpsgenoot uit Laag Zuthem en mijn broer in Roemenië om te klussen. Ik vroeg of het hen niet wat leek om met mij een project op te zetten waar jonge Roma al werkend konden leren. Zij waren daar wel voor in. Toen we land zochten kwamen we nog een dorpsgenoot uit Nederland tegen, die in Tirgu Mures een staatsboerderij runde. Daar konden we anderhalve hectare land van huren. Later heeft mijn vader dat overge-

kocht en nu huren we het van hem. We hebben er appartementen opgezet die toeristen kunnen huren, we hebben een camping en er is een kinderboerderij. Ik werk samen met twee vrouwen. Margit is een Roma met veel verstand van zaken en is onze social worker. Zij geeft onder andere cursussen. De ander is Esther, met haar opleiding diermanagement kunnen we de kinderboerderij exploiteren, waar de jongeren werkervaring kunnen opdoen. Verder is er nog een Nederlandse klusjesman en manusje-van-alles. Familie en vrienden hebben in Nederland een kringloopwinkel opgezet om alles mede te kunnen bekostigen en die loopt inmiddels prima.' Evalines bevlogenheid werkt aanstekelijk. 'Iedereen werkt mee aan mijn droom, dat is geweldig. Ik moet alleen nog wat beter leren leiding geven, het is lastig om de baas te zijn. Al hebben de jongeren diep respect voor mij en hebben ze geleerd om mij en de andere vrouwen "mevrouw" te noemen.'

Vallen en opstaan

'Weet je, ik wil gewoon graag dat de mensen de kans krijgen om hun talenten te benutten', legt Evaline uit. 'Je bent hier niet voor niets op aarde neergezet. Doe je ding en laat je niet aan de kant duwen. Dit project van mij heb ik als droom gekregen van god, en die heeft de mensen bij elkaar gebracht, want samenwerken is heel belangrijk. In het begin was het financieel moeilijk, je wilt niet weten hoeveel geld hier in om gaat. We proberen subsidies te krijgen, maar dat is heel lastig. Maar na de nodige kinderziektes gaat het steeds beter. Dit jaar hebben we voor het eerst de camping open gehad. We hebben appartementen verhuurd en er zijn een aantal kampen georganiseerd. En we zijn begonnen met zes jongeren. Die doorlopen gedurende twee jaar een aantal fases en al die fases worden gekenmerkt door de strakke structuur. In het begin krijgen ze dagelijks cursussen als Engels, Sociale Vaardigheden, sport en er wordt veel gepraat, ze moeten leren hun emoties te uiten. Daarbij doen ze klusjes als houthakken, huishouden, koken, dieren voeren. Na een half jaar gaan ze dagelijks acht uur op het terrein werken, zodat ze kunnen wennen aan het werken voor een baas. Daarna gaan ze een opleiding volgen en stage lopen.' Inmiddels zijn twee deelnemers weggelopen. 'Het zijn zigeunerjongens, ze hebben het "vrij zijn" in hun bloed, hè. De ene woonde op straat en kon niet tegen de structuur. Een ander had totaal geen verantwoordelijkheidsgevoel. Hij was opgegroeid in een kindertehuis waar hij zijn natje en droogje kreeg en niets zelf hoefde te bedenken. Hij wilde niet werken, zag er het nut niet van in.' Timulazu heeft een streng regime. 'Als je weggaat, kun je niet meer terugkomen. Het is een eigen keuze, ze komen voor zichzelf, niet voor ons. Ik wil eventueel nog wel begeleiden en bemiddelen naar werk, maar verder moeten ze hun eigen verantwoordelijkheid nemen. We spreken ze als volwassenen aan.' Het project bouwt langzaam op. 'In oktober komen er vier meiden. En vanaf volgend jaar willen we het uitbreiden met vier meiden en vier jongens. Zo gaan we steeds verder.'

Moeder

Evaline vindt het erg wanneer een jongere voortijdig vertrekt, maar ze blijft er niet in hangen. 'Van huis uit ben ik gewend aan afscheid nemen. Mijn ouders verzorgden altijd crisisopvang voor pleegkinderen, dus je leerde omgaan met kinderen die kwamen en gingen. Dat bepaalt wel voor een gedeelte je jeugd, hoe je opgroeit. De aandacht moet worden verdeeld over alle kinderen natuurlijk, en ik was als oudste ook een soort moedertje. En verder maak je al vroeg kennis met wat de wereld te bieden heeft, ook de minder mooie situaties, en daar leer je mee omgaan. Mijn moeder heeft een eigen, vrij harde maar wel betrokken manier om met kinderen om te gaan. Ze is niet van het voorzichtige, beschermende type, ze maakte ze sterk voor de wereld. Ik wilde niet op mijn moe-

der lijken, maar ze zei dat dat toch zou gebeuren. “Pluk de bloemetjes uit het groene gras”, zei ze, “en maak een lijstje van drie dingen die je anders wilt doen dan je moeder. Voor de rest ga je het toch op dezelfde manier aanpakken.” Dus ik heb drie dingen bedacht: complimenten geven, “ik hou van je” zeggen en knuffelen. Dat deed mijn moeder nooit. Nu doet ze dat wel, met haar kleinkinderen en de kinderen die ze opvangt als gastmoeder.’

Werk en gezin

Bijna zeven jaar geleden is Evaline zelf moeder geworden. ‘Rebecca is in Nederland geboren, bij mijn moeder thuis, dat was geweldig. Ik wilde echt niet in Roemenië bevallen. Particulier is het misschien nog wel te doen, maar de ziekenhuizen zijn oud en gammal en de dokters zijn heel nonchalant. Dat durfde ik niet aan. Het was heerlijk: zwanger zijn, moeder worden. Ik zou nog wel meer kinderen willen. Het zou ook wel goed zijn voor Rebecca, een broertje of zusje erbij. Ze is net zo’n eenling als ik vroeger was, ze heeft geen behoefte aan vriendjes en vriendinnetjes. Maar misschien komt dat nog. Helaas heeft het nog niet zo mogen zijn met dat broertje of zusje. Het kan nog gebeuren natuurlijk, maar na mijn 35ste hoeft het denk ik niet meer wat mij betreft. Nu kan ik het gezin nog met het werk combineren, maar als mijn droom uitkomt, vraagt Timulazu steeds meer van mij en om dan ook nog een kind erbij op te voeden, dat wordt wel veel.’ Rebecca gaat naar school in het dorp, waar alle arme kinderen op zitten. ‘De rijkere kinderen gaan allemaal naar de stad’, legt Evaline uit. ‘Maar ik zie geen mogelijkheid om haar daar elke dag heen te brengen. Het is sowieso moeilijk om haar de aandacht te geven die ze verdient. School duurt hier tot twaalf uur en ’s middags loopt Rebecca op het terrein van Timulazu

rond. ’s Avonds klimmen we de 325 treden omhoog, de berg op waar we wonen, en dan gaat ze om zeven uur naar bed. Dan kan ik nog het nodige papierwerk doen. Ach ja. Als ze zestien is zal ik wel te horen krijgen dat ik er nooit voor haar was. Maar ja. Het is niet anders momenteel.’

Droom

‘Jongeren helpen is mijn hele grote droom’, zegt Evaline. ‘Daarom wil ik Timulazu in de toekomst graag uitbreiden naar een leefgemeenschap waar iedereen elkaar helpt.’ Ze noemt twee voorbeelden. ‘Ik wil bijvoorbeeld een opvang opzetten voor tienermoeders met hun kinderen. Onze jongeren kunnen dan een crèche leiden. Ik wil een opvang voor ouderen en ook voor gehandicapten. Ook daar kunnen de jongeren werkervaring opdoen. Voor dit alles moet natuurlijk geld komen. Ik overweeg een pannenkoekenhuis te openen en misschien een kringloopwinkel hier in de stad.’ Evaline’s ogen schitteren als ze erover vertelt. ‘Die jongeren hebben mijn hart, Timulazu is mijn levenswerk. Ik ga voor de dingen. Ik ga voor mijn huwelijk, voor mijn kind en voor mijn werk. Moeilijkheden zijn er om te overwinnen en om sterker van te worden. Ik ben heel optimistisch en positief. Uit een test bleek ooit dat ik niet catastrofaal gericht ben. Ik zie altijd wel weer het goede in van een catastrofe. En ik weet dat god mij helpt. Natuurlijk moet je je eigen handen en hoofd gebruiken, maar god staat altijd naast ons zodat we het allemaal gaan redden. Daar ben ik van overtuigd.’

Kijk ook eens op: stichting-timulazu.com
en op: facebook.com/StichtingTimulazu

Figuur 1a

Beste Puntenslijper,

Tot mijn grote ergernis kom ik steeds vaker het woord 'huisgemaakt' tegen. Op menukaarten, op krijtborden met daghappen, op reclamefoldertjes, ja, zelfs op fabrieksproducten in de supermarkt.

Weten al die taalmishandelaars dan echt niet dat dit een anglicisme is dat niet, ik herhaal NIET, (zie figuur 1B) wordt erkend als een bestaand woord in onze taal? Het is een -zoals dat heet- luie vertaling van 'homemade'. Helaas wordt dit taalgedrocht zo vaak gebruikt, dat het inmiddels wordt gedoogd in de Nederlandse taal, maar bestaansrecht heeft het niet. Een betere vertaling zou zijn 'zelfgemaakt', of 'eigengemaakt', maar nog beter zou zelfs zijn om het helemaal achterwege te laten.

Want het slaat nergens op. Een huisgemaakte gehaktbal: jaaa ja... Dus de kok van Eetcafé Sarphaat heeft thuis gehaktballen staan draaien en die in een tupperware bakje mee naar de zaak genomen? En de chef van Banketbakkerij - Tearoom - IJssalon Lanskroon zit de hele dag aan de keukentafel emmers granola te fabriceren? Lijkt me stug! Deze taalverloedering is een flagrante leugen, je reinste bedrog!

En stel dat dat tóch echt waar is: de granola, crostata en gehaktbal 'huisgemaakt'. Dan wil ik dat als consument helemaal niet weten. Lekker idee: dat iemand aan zijn keukentafel mijn granola zit te brouwen. Misschien heeft ie wel een harige kat. Of een schubbige gerbil. Of drie bacillerige kindertjes die het heerlijk vinden om stiekem in de ontbijtgranen te roeren met hun plakkerige snotvingertjes. Lekker fris. En wat als de kok met zijn huisgemaakte gehaktballen in de file belandt op weg naar Eetcafé Sarphaat? En de gehaktballen gedurende langere tijd boven de zeven graden Celsius uitkomen? Wie weet wat voor biologische processen dan beginnen te ontstaan in die tupperware bakjes van hem! MOOI IS DAT!

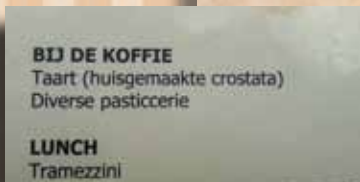
En dan nog iets hè, Puntenslijper. Wat zegt het gebruik van dit Bargoens over de andere producten op de menukaart? Zijn die dan niet zelfgemaakt? Waar komen die dan vandaan? Een fabrieksprefab kip-pendij? Een instantpoedertosti?

U ziet, het gebruik van dit monstrem is om meerdere redenen onacceptabel. Hoe kan ik mijzelf hiertegen wapenen? Hoe trek ik ten strijde?

Hartelijke groet,
Een taalfundamentalist

Figuur 1b

Figuur 1c

Figuur 1d

Beste taalfundamentalist,

Ja, ja en nog eens ja! Het is een weldaad om eens een gelijkgestemde te ontmoeten! Edoch ervaring heeft mij geleerd dat het vechten is tegen de bierkaai. Ooit waren er mensen die vochten tegen woorden als prefab, tupperware, instant, granola en crostata, waar volgens hen prima Nederlandse woorden voor te bedenken zouden zijn geweest, en in oude tijden waren er zelfs taalfundamentalisten die latinismen als 'monstrum' vermaledijden. Ergo (excusez le mot): het helpt niet. Lieve taalfundamentalist, neem nog een valiumpje en duik diep weg onder de wollen deken en probeer je er niet meer aan te storen. Nicht ärgern nur wundern, zullen we maar op z'n goed Hollands adviseren.

Hartelijke groet,
Puntenslijper

Probleem? Leg het voor aan
PUNTENSLIJPER

Zeur & Zanik hebben als target het ABN up te graden

De taal verloedert
en dat is
heel erg zonde.

Echt wel.

En niemand
geeft een drol.

zeurenzanik.nl

Wat eten we *IN NOOD*?

Wie heeft er nooit een noodgeval in de keuken? Superwoman. Die combineert moeiteloos een verantwoordelijke fulltime baan met culinaire hoogstandjes voor gasten die spontaan op de stoep staan, heeft altijd haar uiterst beleefde kinderen keurig in de plooi en begroet haar man met een glimlach aan het einde van zijn werkdag. Verder is ze immer smaakvol en smetteloos gekleed en gekapt, weet ze alles over het inrichten van huizen en draait ze haar hand niet om voor zelf ingemaakte conserven uit eigen moestuin die ze vervolgens, natuurlijk voorzien van een vrolijk geruit stukje stof en een met de hand gekalligrafeerd etiket, cadeau doet aan vele vrienden en familieleden. *Superwoman does it all.*

**boycot vluchtelingen
burenruzie**

**als je de krant leest
kom je steeds
tot de conclusie dat
groentesoep
de oplossing
voor alles is**

Postbus 3046
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

Loesje

Jaja. In werkelijkheid eten we alsmaar dezelfde tien gerechten en is het brood op zodra de lunchtrommeltjes voor de kinderen moeten worden gevuld (nooit is het brood op als er nog genoeg tijd is om naar de bakker te gaan, merkwaardig toch?). En aan het einde van je salaris schiet er telkens nog een stuk maand over. Kortom, in de keuken is er dikwijls geen gebrek aan nood. En wie verder kijkt dan zijn heg hoog is, ziet daar ook buiten de keuken ruimschoots voorbeelden van.

Je kunt natuurlijk proberen of de cape van Superwoman je past. Maar de kans is groot dat dit zwierige kledingstuk je half wurgt. Niet goed voor je gezondheid en je eigenwaarde. Neem dus het advies aan van Loesje en maak bij nood groentesoep. Het is de oplossing voor alles. Elke soort groente is prima, een beetje verlept of uit blik is geen probleem. Een overgebleven kruimige aardappel, wat rijst of pasta, het kan er allemaal in. En wie een paar korstjes kaas uit de koelkast weet op te diepen, maakt er een waar feestmaal van. Groentesoep is de heilige graal voor afgepeigerde huismoeders en -vaders, voor overwerkte en chaotische types en voor iedereen die de wereld een beetje mooier wil maken. Eet smakelijk!

Mathilde

GROENTENSOEP (6-8 personen)

Ingrediënten: elke soort groente (500 gram), 50 gram boter, 50 gram bloem, 1 liter bouillon, zout, peper, 150 gram geraspte kaas, 1 dl room

Bereiding: Fruit de fijngesneden groente in de boter zacht en glazig. Roer de bloem erdoor en voeg beetje bij beetje de bouillon toe. Laat tien minuten zachtjes koken. Pureer met een staafmixer. Doe naar smaak peper, zout en room erbij. Strooi de geraspte kaas erover en serveer.

Tip: Groentesoep kun je prima invriezen. Ook lekker met wat getoaste boterhammen erbij.

(ON)GEHOORD

De drie barista's praatten over bikramyoga.
'Zó heftig! Ik had de hele dag nog hoofdpijn.'
'Dat is echt niet goed hoor. Zó niet chill!'
'En ik beland telkens naast Wendy van Dijk, dat is net een elastiekje, en dan voel ik me gewoon zó'n nerd.'
'Zó niet chill.'
'Ik wil gewoon eigenlijk weer op kickboksen, hihhihihi!', aldus de prinsesserigste van het trio.

'Ik ben blij dat onze lieve heer de hemel boven en de aarde beneden heeft geschapen', aldus pastoor Roland Putman, die duizelig uit de Booster op de kermis van Beverwijk stapt. (De Telegraaf)

Koosje @Koosje1973:
Vandaag veel aan tobsport gedaan. #tobben

Marion @MarionH:
De levensloop van een nectarine: niet rijp niet rijp niet rijp niet rijp rijp rij- rot rot rot rot

We zien kotsbuien en huilbuien, maar vooral lachbuien'. Arend Boon, medewerker zweefmolen op de Parade. (Parool)

Hans de Jong: men is vaker tegen iets, dan voor. Want als je vóór iets bent moet je altijd wat doen, en als je tegen bent is geen actie vereist.

Volkomen ingeburgerde Bosnische: 'En dan heb je die Henk die van toeters en blazen ook niets afweet...'

'En hoe is het met jouw maagklep?', vraagt Willem aan Jeffrey van Café Jeffrey. Hazes zingt over eenzaamheid. 'Nou, ik deed gister TWEE uur over één wijntje!', bries Jeffrey. 'Normaal gesproken heb ik dan al twee flessen op! ... Nog een bakkie, Willem?'

Van mij mag je tot je 40ste je ouders nog van alles de schuld geven maar daarna wordt het Kinderachtig. Bert Schoonhoven

TREF Magazine wordt gesponsord door:

PSYCHOLOGENPRAKTIJK *ell*
WWW.PSYCHOLOGENPRAKTIJKELF.NL

Techwatch^{bv}
Technische Tijdschriften
BITS&CHIPS en MECHATRONICA&MACHINEBOUW
Conferenties en Beurzen
WWW.BITS-CHIPS.NL

C!FAS WWW.CIFAS.NL
WERKSTROOMBOEKHOUDEN - HET NIEUWE BOEKHOUDEN

& **Gevoelskracht**
Praktijk voor Haptotherapie
www.gevoelskracht.nl

DIMA *LAAG ZINTHEM*
BINNENHUISADVIES *moeite met kiezen?*
06 - 10 12 12 40